

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Antoni Bojańczyk

SSN Zbigniew Kapiński

w sprawie **Ł. K.**,

w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 28 marca 2023 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego,

od postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 23 lutego 2022 r., sygn.

akt VII Kzw 298/21,

zmieniającego postanowienie Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 7 września

2021 r., sygn. akt X Ko 2308/21,

na podstawie art. 537 § 2 i 3 k.p.k.,

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi

Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

W ramach postępowania zawisłego pod sygn. akt III K 346/20 Sąd Rejonowy w Sosnowcu rozpoznał sprawę **Ł. K.** oraz **S. S.**, oskarżonych o popełniony wspólnie i w porozumieniu występki z art. 278 § 1 k.k. Wyrokiem nakazowym z dnia 21 maja 2020 r., sygn. akt III K 346/20 Sąd Rejonowy w Sosnowcu uznał **Ł. K.** i **S. S.** za winnych popełnienia zarzucanego im czynu z art. 278 § 1 k.k., za co na mocy art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w z. w art. 34 § 1, § 1a pkt 1 i § 2 k.k. i

art. 35 § 1 k.k. wymierzył Ł. K. karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie, natomiast na mocy art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 37a k.k. w zw. z art. 34 § 1, § 1a pkt 1 i § 2 k.k. i art. 35 § 1 k.k. wymierzył S. S. karę roku ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie. W wyroku zostały ponadto zawarte, wobec każdego z oskarżonych, orzeczenia oparte o przepisy art. 46 § 1 k.k., art. 63 § 1 i § 5 k.k. oraz orzeczenie o kosztach.

W odniesieniu do Ł. K. wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 6 czerwca 2020 r. (k. 119). Z uwagi na wniesienie sprzeciwu przez S. S. (k. 115) sprawa tego oskarżonego podlegała rozpoznaniu na zasadach ogólnych, po czym została zakończona wyrokiem wydanym przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu z dnia 14 września 2020 r., sygn. akt III K 346/20. Na podstawie tego orzeczenia oskarżony został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, za który wymierzono mu karę roku ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie, z jednoczesnym orzeczeniem obowiązku naprawienia w części szkody, zaliczeniem na poczet kary okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie oraz o kosztach sądowych (k. 138). Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 22 grudnia 2020 r., w wyniku postępowania odwoławczego (k. 164).

W ramach postępowania wykonawczego prowadzonego w odniesieniu do skazanego Ł. K., po rozpoznaniu wniosku kuratora zawodowego (k. 202), Sąd Rejonowy w Sosnowcu postanowieniem z dnia 7 września 2021 r., sygn. akt X Ko 2308/21 - III K 346/20, działając podstawie art. 65 § 1 k.k.w., zarządził wykonanie kary zastępczej 272 dni pozbawienia wolności w zamian za niewykonaną karę ograniczenia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu w sprawie o sygn. akt III K 346/20, na poczet której, na podstawie art. 63 § 1 k.k., zaliczył skazanemu okres zatrzymania w sprawie w dniu 26 listopada 2019 r., uznając karę zastępczą za wykonaną w rozmiarze 1 dnia (k. 213).

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone przez skazanego Ł. K., który kwestionując decyzję o zarządzeniu wobec niego wykonania kary zastępczej podniósł, iż powodem niewykonania przez niego orzeczonej kary ograniczenia

wolności była niezdolność do podjęcia prac społecznych, wynikająca z problemów zdrowotnych (k. 217).

Po rozpoznaniu zażalenia skazanego, Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 23 lutego 2022 r., sygn. akt VII Kzw 298/21, uznał za niezasadny środek odwoławczy wniesiony przez Ł. K. i co do istoty utrzymał w mocy decyzję sądu I instancji, tj. orzeczenie w przedmiocie zarządzenia wykonania kary zastępczej, natomiast odmiennie, aniżeli uczynił to sąd *a quo*, określił wymiar kary zastępczej i w tym zakresie zmienił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w Sosnowcu - w ten sposób, że ustalił wymiar kary zastępczej na 182 dni (k. 246-248).

W motywach orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał, że dokonując obliczenia zastępczej kary pozbawienia wolności Sąd Rejonowy błędnie przyjął, iż wymiar podlegającej zamianie kary ograniczenia wolności wynosił rok i 6 miesięcy, podczas gdy Ł. K. został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 14 września 2020 r., sygn. akt III K 346/20, mocą którego orzeczono wobec wymienionego karę roku ograniczenia wolności, konsekwencją czego było określenie kary zastępczej na 182 dni pozbawienia wolności (k. 248).

Od powyższego postanowienia kasację w trybie art. 521 § 1 k.p.k. na niekorzyść skazanego złożył Prokurator Generalny, który zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść tego orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 98 § 1 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. w zw. z art. 94 § 1 pkt 3 i 5 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., polegające na zaniechaniu uwzględnienia, w toku wadliwie przeprowadzonej kontroli odwoławczej postanowienia sądu I instancji, zainicjowanej osobistym zażaleniem skazanego, całokształtu okoliczności ujawnionych w postępowaniu, mających znaczenie dla rozstrzygnięcia, w wyniku czego doszło do błędnego przyjęcia, że Ł. K. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 14 września 2020 r., sygn. akt III K 346/20, na karę roku ograniczenia wolności i w konsekwencji zmiany postanowienia sądu I instancji poprzez wadliwie określenie na 182 dni wymiaru zastępczej kary pozbawienia wolności, zarządzonej w zamian za niewykonaną karę ograniczenia wolności, podczas gdy przedmiotowy wyrok nie dotyczył wymienionego i został

wydany w odniesieniu do innej osoby, natomiast podstawą określenia wymiaru kary zastępczej wobec Ł. K. był prawomocny wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 21 maja 2020 r., sygn. akt III K 346/20, na mocy którego orzeczono wobec skazanego karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności, a zatem prawidłowa kontrola odwoławcza, przy właściwym zastosowaniu art. 65 § 1 k.k.w. oraz art. 12c k.k.w i art. 12d k.k.w., winna prowadzić do utrzymania w mocy wymiaru zastępczej kary pozbawienia wolności, należycie określonej przez sąd I instancji na 272 dni.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach i przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, wobec czego stosownie do art. 535 § 1 i 5 k.p.k. podlegała rozpoznaniu na posiedzeniu. Na wstępie należało odnieść się do kwestii formalnej, związanej z badaniem dopuszczalności kasacji od postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności. Sąd Najwyższy uznaje, że w odniesieniu do postanowień wydawanych w toku postępowania wykonawczego kasacja nadzwyczajna przysługuje wówczas, gdy są to postanowienia powodujące trwałe przekształcenia kary, sposobu jej wykonywania, które jednocześnie nie podlegają korektom w oparciu o treść art. 24 k.k.w. (zob. np. wyrok z dnia 7 lutego 2013 r., sygn. II KK 144/12, LEX nr 1328277; postanowienie z dnia 27 kwietnia 2021 r., sygn. IV KK 127/21, LEX nr 3245249). W tym kontekście uznać należało, że postanowienie będące przedmiotem zaskarżenia kasacją Prokuratora Generalnego niewątpliwie zaliczało się do zdefiniowanej wyżej grupy orzeczeń - kończy bowiem postępowanie w sprawie wykonawczej, a jednocześnie cechuje się trwałością, gdyż nie może zostać zmienione w trybie art. 24 § 1 k.k.w. Nie sposób nadto przyjąć, by w niniejszej sprawie ujawniły się „nowe lub poprzednio nieznane okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia”, o których mowa w powyższym przepisie. Okolicznością relewantną, znaną wszakże sądom orzekającym, jest tu jedynie faktyczny wymiar kary orzeczonej wobec skazanego Ł.

K. prawomocnym wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Sosnowcu. W tym stanie rzeczy kasacja nadzwyczajna jako środek przysługujący od prawomocnego orzeczenia sądu kończące postępowanie (art. 521 § 1 k.p.k.) spełniała warunek formalnej dopuszczalności.

Odnosząc się do zawartości merytorycznej nadzwyczajnego środka zaskarżenia na pełną aprobatę zasługiwało twierdzenie, zgodnie z którym zaskarżone postanowienie, z przyczyn opisanych w zarzucie, pozostawało wadliwe. W konsekwencji konieczne stało się jego uchylenie. Sąd Okręgowy w Katowicach, dokonując korekty postanowienia w przedmiocie zarządzenia wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności wobec skazanego Ł. K., istotnie zaniechał uwzględnienia całokształtu okoliczności ujawnionych w postępowaniu, mających wpływ na treść rozstrzygnięcia (art. 92 k.p.k.). W wyniku tego doszło do błędnego przyjęcia, że Ł. K. został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 14 września 2020 r., sygn. akt III K 346/20, na karę roku ograniczenia wolności. Tymczasem wyrokiem tym rozstrzygnięto o odpowiedzialności karnej innego skazanego – S. S. (k. 138. k. 164). Ł. K. został natomiast prawomocnie skazany na karę roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Sosnowcu z dnia 21 maja 2020 r., sygn. akt III K 346/20 (k. 107-109). W związku z powyższym obliczenia w zakresie kary zastępczej winny kształtować się inaczej, niż tego dokonał sąd odwoławczy. W następstwie niezasadnej zmiany postanowienia sądu I instancji zaskarżone orzeczenie było więc wadliwe, nieprzystające do rzeczywistego rozmiaru orzeczonej kary ograniczenia wolności wobec skazanego Ł. K.. Prawidłowa kontrola odwoławcza, przy respektowaniu treści art. 65 § 1 k.k.w. oraz 6, art. 12c k.k.w. i art. 12d k.k.w., winna prowadzić do innych wniosków, w sposób adekwatny do okoliczności sprawy i uwzględniający brzmienie art. 65 § 1 k.k. Powyższe uchybienie cechowało się niewątpliwie stopniem rażącym i miało istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia, bowiem z nieuprawnioną korzyścią dla skazanego określono wobec niego wymiar zarządzonej do wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności na 182 dni, zamiast prawidłowych, wynikających z wydanego wobec niego prawomocnego wyroku skazującego, 272 dni.

W tych okolicznościach kasacja była oczywiście zasadna i musiała skutkować – zgodnie ze sformułowanym w niej wnioskiem - uchYLENIEM wadliwego postanowienia oraz przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu w Katowicach do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.